

Školní didaktika

JS 2018
Ingrid Čejková

Organizační záležitosti

Struktura:

2. 3. Didaktika (Čejková)

16. 3. Výukové cíle (Čejková)

13. 4. Metody a formy výuky (Brücknerová)

11. 5. Zpětná vazba a reflexe v práci učitele (Brücknerová)

Ukončení:

Písemný test s pěti otevřenými otázkami z výuky.

Povinná literatura:

G. Petty: Moderní vyučování

Docházka

Pedagogika: spíše vědomosti vs. Didaktika: spíše dovednosti
= docházka je žádaná

Didaktika

Teorie vyučování

**Obecná
didaktika**

**Školní
didaktika**

**Oborová
didaktika**

Úkol

Během pěti minut si promyslete, co a jak byste nás tady mohli naučit. Pak nás to během pěti minut naučte.

Čím se didaktika zabývá?

Plánování výuky

Cíle výuky

Učivo a učebnice

Organizační formy výuky

Metody výuky

Didaktické prostředky

Hodnocení a vzdělávací výsledky

Řízení třídy

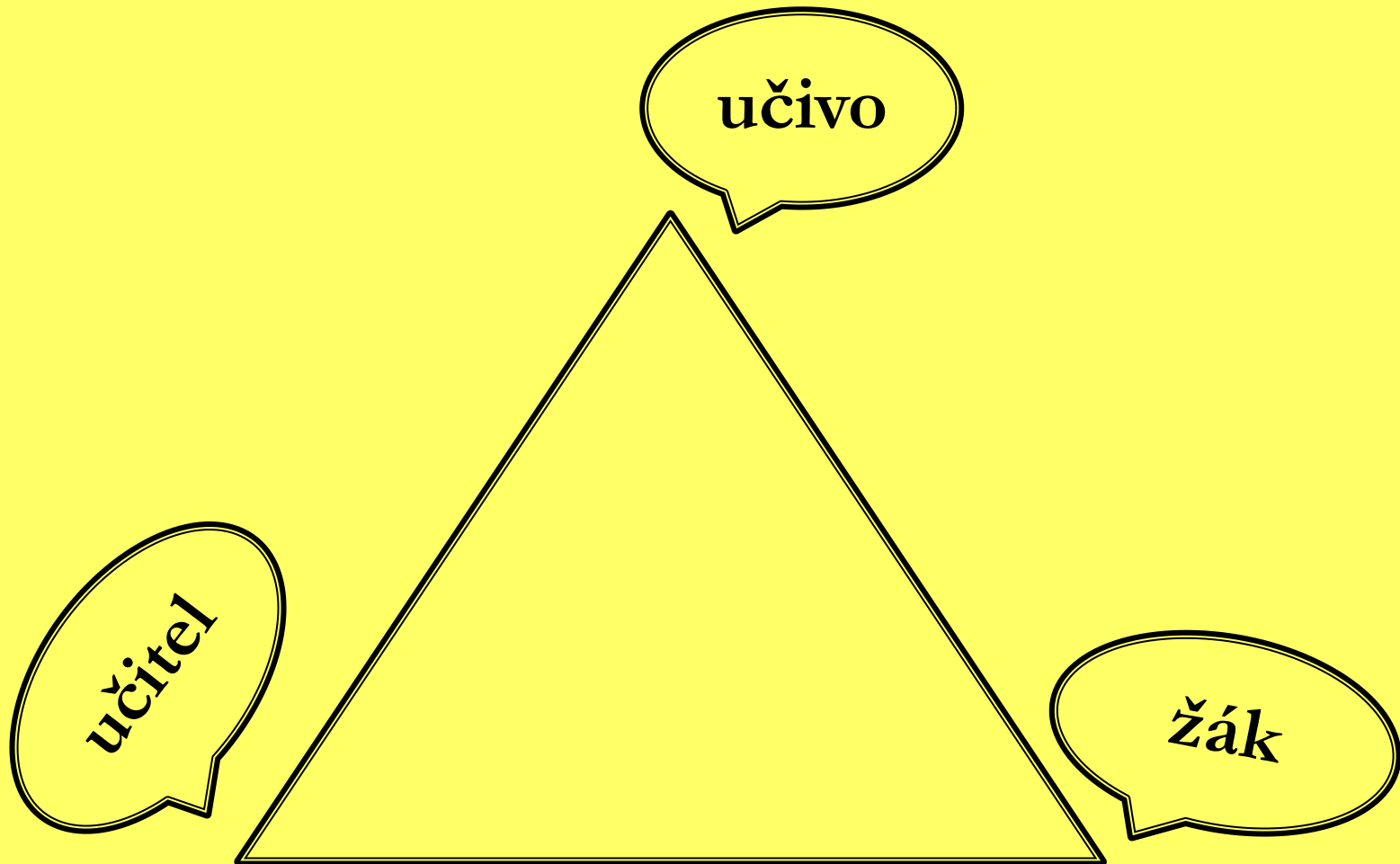
Učitel, žák a školní třída

...

Úkol

Představte si své absolventy, jací by měli být (co by měli vědět, umět, dokázat...) a jak toho docílíte skrze svou výuku?

Didaktický trojúhelník

Metafory učení: Švaříček & Čejková

Metafora osvojování
Metafora vytváření
Metafora participace

Teorie učení: Bertrand

Spiritualistické
Personalistické
Kognitivně psychologické
Technologické
Sociokognitivní
Sociální
Akademické

Konstruktivismus

Kognitivně psychologická teorie je často v odborné literatuře označována jako **konstruktivistická**. Jejím základním cílem není transmisivní předávání a osvojování poznatků, ale jejich objevování a konstruování samotnými žáky na základě jejich dosavadních zkušeností a dovedností.

Důraz je kladen na variabilitu myšlení a relativitu poznání, pohled z různých úhlů, na postupné přibližování pravdě. Ve výuce se proto klade důraz na žákovu aktivní tvůrčí činnost, různost výukových metod a organizačních forem, na motivaci a zájem žáků, na změnu vztahu mezi učitelem a žákem.

Konstruktivistická výuka

1. Nezaměřuje se pouze na předávání informací žákům, ale i na propojování poznatků, kterými žáci již disponují.
2. Učivo je předkládáno z různých hledisek, učitel využívá různých metod pro prezentaci učiva.
3. Učitel je v roli průvodce: vyučuje, pomáhá překonat obtíže, poskytuje fakta.
4. Žáci aktivně sledují a řídí vlastní kognitivní činnost: vědí co umí, jak se to učí a proč.
5. Učení je orientované na žáka, který je ve výuce hlavním činitelem.
6. Zdůrazňuje se konstrukce znalostí a ne reprodukce.

Konstruktivistická výuka

7. Individuální poznání žáka se proměňuje díky vyjednávání, spolupráci a sociální zkušenosti: kooperativní učení.
8. Žákovy předchozí znalosti, domněnky, názory a stanoviska jsou zahrnuty do (re)konstrukčního procesu.
9. Klade se důraz na řešení problémů a zkoumání jako na didaktickou metodu, při které se zapojuje myšlení vyššího řádu a dochází k hlubokému porozumění.
10. Chyba je respektována, zprostředkuje příležitost pro vhled do žakových předchozích znalostí: s chybou se pracuje.
11. Hodnocení je komplexní, předmětem je široké spektrum žakovských produktů.
12. Primární data zprostředkovávají odkaz na reálný svět a jeho souvislost s učivem.

Transmisivní & konstruktivní

1. učitel předává hotové poznatky
2. výuka je zaměřena na výkon a výcvik k co nejefektivnějšímu řešení standardních situací
3. učitel je trenér upozorňující na nedostatky
4. méně náročná na čas a úsilí učitele
5. výchova ke studijní disciplíně
6. motivace: úspěšné absolvování zkoušky

1. aktivní konstrukce poznatků žáky
2. výuka je zaměřena na osobnostní rozvoj a efektivní integraci nových poznatků
3. učitel je průvodce usnadňující cestu k vlastnímu poznání
4. větší požadavky na přípravu učitele
5. výchova k samostatnosti
6. motivace: získání nových schopností

Zóna nejbližšího vývoje: Vygotskij

Co dítě
nebude
umět

Co dítě
umí

Co se dítě
naučí

Zóna nejbližšího vývoje: Vygotskij

Vzdálenost mezi aktuálním stupněm rozvoje založeném na samostatném vývoji a potenciálním stupněm rozvoje, který je podmíněn vedením dospělého nebo spoluprací se schopnějšími vrstevníky.

Koncepce lešení (scaffolding): Bruner

Proces, který umožní dítěti nebo začátečníkovi řešit problém, splnit úlohu nebo dosáhnout konkrétního cíle, který přesahuje hranice neasistovaného úsilí.

Otřepané heslo...

Slyším a zapomínám

Vidím a pamatuji

Dělám a rozumím

Úkol

Jaké didaktické zásady, principy, by měly být ve výuce dodrženy? Napište si jich alespoň 5.

Didaktické zásady Kalhous a Obst

1. zásada komplexního rozvoje osobnosti žáka
2. zásada vědeckosti
3. zásada individuálního přístupu
4. zásada spojení teorie s praxí
5. zásada uvědomělosti a aktivity
6. zásada názornosti
7. zásada přiměřenosti
8. zásada soustavnosti
9. zásada trvalosti a operativnosti

Didaktické zásady Komenský (1592-1670)

1. zásada komplexního přístupu
2. zásada individuálního přístupu
3. zásada vědeckosti
4. zásada trvalosti
5. zásada uvědomělosti
6. zásada aktivity
7. zásada názornosti
8. zásada spojení teorie s praxí
9. zásada přiměřenosti
10. zásada soustavnosti

Úkol

Jak se podle vás pozná kvalitní výuka? Napište si alespoň tři charakteristiky kvalitní výuky.

Kvalita výuky optikou žáků

Osoba učitele
Náročnost výuky
Pestrost výuky
Participace na výuce
= dobré známky

Nuda ve škole

Pasivita žáků
Frustrace potřeb
Pocit bezmocnosti
= horší známky

Úkol

Která z teorií vyučování je nejlepší?

